

Kutseõpe Järvamaal

2014. aastal tähistasime Järvamaal kutsehariduse andmise 95.-ndat aastapäeva. Seoses sellega kutsusime kokkutulekule kõiki kes omandanud kutsehariduse Järvamaal - Paide Kutsekooli, Türi Tehnika- ja Maamajanduskooli, Järva-Jaani Kutsekooli ning nende eelkäijate lõpetajaid.

Vaadates kaugemasse ajalukku, siis erinevate kutseoskuste andmine ulatub Järvamaal tegelikult juba mitmesaja aasta taha. Näiteks 1717. aastal avati seminar Albu mõisas kus õppeprogrammi kuulusid muude ainete kõrval ka fortifikatsioon (kindluste ehitamise õpetus), arhitektuur ja joonistamine.

1837. aastal avati Peetri kihelkonnas Atastel eestikeelne õppeasutus, mis valmistas ette vallakooliõpetajaid. Õpetati lugemist, kirjutamist, arvutamist, usuõpetust, nooditundmist, käsitööd ja aiandust. Õppimiskulude katteks töötasid seminaristid aasta ringi kooli majandis. Tutvuti ajakohase taimekasvatuse ja uudsete põlluharimisviisidega.

1838-40 töötas Türi kiriku juures 2-aastase õppeajaga koolmeistrite kool. Samasugune õppeasutus töötas lühikest aega ka Järva-Jaani lähistel Puki karjamõisas.

1862 alustas ämmaemandate koolitust Paides linnaarst Karl Schnell. Kui esimesed kuus lõpetajat ei julgenud minna Tallinna kutseksamit sooritama, siis järgnevad 30 lõpetanut, aastani 1867, käisid eksamil ning nende teadmiste ja oskustega jäädi väga rahule. Sellegi kooli töö nagu paljud teisedki edumeelsed ettevõtmised soikusid mõisnike vastuseisu ja ebasoosiva suhtumise tõttu.

1910. aastal asutas R.Reite Tallinnas 3-aastase õppeajaga kunstkäsitöö õppekoja, mis toodi hiljem üle Türi-Allikule. Paides asutati 1912. a. 3-aastase õppeajaga M.Laasi kunstkäsitöö õppetöökoda.

19.sajandi teises pooles arenes kiiresti põllumajandus. Seda soodustasid talude päriseksostmine ja külaseltside asutamine. Üha enam suurenes vajadus põllutöökoolide järele. 1904. aasta suvel toimus Türi Põllumeeste Seltsi juures kahepäevane kursus kus käsitleti põllundus-, karjakasvatust-, aiandus- ja mesindusküsimusi. Need olid esimesed sellised kursused Eestimaa Kubermangus.

Koduõpetaja K.Hunnius asutas 1907. a. Ambla kihelkonnas Jootmel tütarlaste majapidamiskursused kuhu võeti kõigist seisusest kirjaoskajaid, peamiselt aga külakooli lõpetanud, tütarlapse, kes olid vähemalt 16-aastased. Õpetus oli eeskätt praktiline ja kestis kuus kuud, kevadest sügiseni. Õpetati piimandust, loomakasvatust, juur- ja puuvilja- ning linnukasvatust ja majapidamistööd.

Põllutöö- ja kodumajanduskoolide puudumise tõttu oli põllumeeste seltside tegevus esmase kutsehariduse andmisel väga oluline.

Eesti iseseisvumise järel avati 1919. a. Paides Järvamaa esimene põllutöökool mida pidas ülal Järva Maavalitsus ja toetas riik. 1921. a. viidi õppeasutus üle Vodjale ja nimetati Vodja Põllutöökooliks. Vodja kool suleti 1958. a. õppetöökäit mittede sobivate tingimuste puudumise

tõttu. Aga nimelt just selle põllutöökooli järgi, mis on asutatud Eesti Vabariigi aegu, loeme kutsehariduse andmise aastapäeva Järvamaal.

Praeguse Järvamaa Kutsehariduskeskuse ja tema eelkäijate asutamisaeg jääb aga viis aastat hilisemasse aega. Selle üheksakümne aasta jooksul on koolides õpetatud mitmeid erialasid ja koolid kandnud mitmeid nimetusi. Viimased iseloomustavad ka muutunud aegu. Olgu siinkohal toodud ära lühikokkuvõtte, alustades Järva-Jaanist. 1924-1947 Järva-Jaani Tütarlaste Kodumajanduskool. 1947 Järva-Jaani Mehhaniseerimiskool, 1954 Järva-Jaani Põllumajanduse Mehhaniseerimiskool nr 6, 1963 Järva-Jaani Maakutsekool nr 31, 1972 Järva-Jaani Kutsekeskkool nr 31, 1990-1993 Järva-Jaani Põllutöökool, kuni 1997 Paide Kutsekooli filiaal, misjärel õpilased suundusid õppima Paide.

1924 Türi Aiamajandusgümnaasium, 1925 Türi Alevi Aiamajanduse Ühisgümnaasium, 1927 Türi Linna Aiamajandusgümnaasium, (1929 alustas Särevere mõisahoones Kodumajanduskool), 1932 Türi Linna Majandusgümnaasium, 1936 Türi Aiamajanduskool, (1939 avati Särevere mõisahoones ka Kontrollassistentide kooli), 1941 Türi Aiandustehnikum, 1942 Türi Kõrgem Aianduskool (Lokutal), 1944 Türi Aiandustehnikum (uuesti Türil), 1955 Türi Põllumajandustehnikum (kolis Säreverre), (1956. aastal nimetati Kontrollassistentide kool ümber Põllumajanduskooliks, kooli direktoriks oli ühtlasi tehnikumi direktor), (1957. aastal muudeti Põllumajanduskooli nimetus Türi Loomakasvatuskooliks), 1964. aastal liideti tehnikumiga Särevere sohvoos ja kool nimetati ümber Türi Sohvoostehnikumiks, 1972 Türi Näidissohvoostehnikum, (1982. aastast läks Türi Loomakasvatuskool Paide Kutsekool nr 25 filiaaliks, mis 1989 liideti Türi Näidissohvoostehnikumiga), 1990 Türi Kõrgem Põllumajanduskool, 2000 Türi Tehnika- ja Maamajanduskool, 2008 Järvamaa Kutsehariduskeskus.

1924 Paide Puu- ja Rautatöökool, 1927 Paide Tööstuskool, 1938 Paide Tööstuskeskkool, 1944 Paide Tööstuskool nr 9, 1954 Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tööstuskool nr 1, 1961 Paide Maakutsekool nr 25, 1969 Paide Kutsekeskkool nr 25, 1990 Paide Kutsekeskkool, 2008 Järvamaa Kutsehariduskeskus.

Valev Väljaots
Järvamaa Kutsehariduskeskus
arenguosakonna juhataja